

kunne bruge Ejendomsskyldværdiansættelsen, og det forekom ham, at „naar vi skulle ind paa at ekspropriere Jord, kan man kun gøre det, naar man lader den eksproprierede Jord blive Samfundseje og ikke Privateje“. Enkelte havde sagt til ham, udtalte han: „Hvad vilde du sige, hvis man eksproprierede din Gaard? Der-til har jeg svaret: Det vilde jeg ikke sige noget til. Der maa jo ligge Jord ved Siden af, som kan blive eksproprieret til mig, hvis det skal være nødvendigt. Det er ikke en Ret, som den ene har forud for den anden.“ Altsaa, det ærede Medlem hævder, at hans Gaard maa man ekspropriere, naar det er ønskeligt eller nødvendigt, og naar den skal eksproprieres, skal den føres over i Samfundseje; men selvfølgelig maa *han* ogsaa have Ret til Jord, det have vi alle, men der er heller ingen Nød i den Anledning, siger han, for saa kan man ekspropriere noget „ved Siden af“ *til ham*. Se, det er at stille sig paa begge Standpunkter: at ekspropriere for at føre Jorden over i Samfundets Eje, men ogsaa i visse Tilfælde for at føre den over til den enkelte, bestemte Privatmand, f. Eks. det ærede Medlem fra Svinninge. — Nogle, som det ærede Medlem fra Svinninge, ville have, at man kun maa ekspropriere paa Basis af Ejendomsskyldværdiansættelsen. Andre, ligesaa ivrige Ekspropriationsmænd, godt-gøre med stor Styrke, at saaledes kan man ikke bære sig ad, — det er her for øvrigt ejendommeligt nok det ærede Medlem fra Køge (Bransager). Han dokumenterede med stor Styrke — jeg ved ikke, om det var det, han vilde gøre, men han gjorde det —, at man kan ikke gaa hen og lægge Ejendomsskyldværdien til Grund for en Ekspropriation. Dette er fuldkommen rigtigt. Og ind imellem alle disse forskellige brydende, indbyrdes modstridende Anskuelser kommer den Betragtning frem — ja, det er den, hvorfra det hele egentlig stammer —, at det ikke er muligt at faa tilstrækkelig Jord, og at man derfor maa gribe til denne ekstraordinære Foranstaltning. Det er jo ud fra denne Betragtning, at de modstridende Anskuelser fødes. Men alt imedens disse modstridende Anskuelser hos de Herrer Ekspropriations-tilhængere saaledes brydes med hinanden,

falder der en Henvisning til et Faktum — det er det ærede Medlem fra Ribe (Bror-sen), der har Æren derfor —, det Faktum nemlig, at der i Aaret 1906 er solgt i frit Salg 1,607 Tdr. Hartkorn af Gaarde med over 12 Tdr. Hartkorn. Man skulde dog tro, det var et Vidnesbyrd om, at der var Jord nok at faa, blot man fik Jordsælgerne og dem, der trængte til Jord, i den rette Forbindelse med hinanden. Saa længe Forholdet er det, at der et enkelt Aar sælges 1,607 Tdr. Hartkorn i frit Salg, uden at der er Tale om Tvangssalg eller lignende, kan man ikke gaa hen og ekspropriere privat Jord, hvad enten den tilhører Husmand eller Godsejer.

Det hævdes, at Jorden er for dyr. Det er ogsaa en Betragtning, der afføder Ekspropriationsideen, men som ganske vist bliver hævdet paa temmelig forskellig Vis. Jeg er tilbøjelig til at tro, at man kan have Ret i, at Jorden i mange Tilfælde er for dyr, og navnlig vil jeg sige, at den ofte er for dyr i Forhold til dens Godhed, og der er sikkert — det har jeg hævdet tidligere, dels fra Pladsen derhenne, dels, da jeg forelagde Forslaget — ved Udførelsen af denne Lov noget at varetage for Kommissionerne og for den offentlige Kritik ogsaa med Hensyn til det, at de paa-gældende faa en nogenlunde god Jordlod. Men jeg maa dog gøre de Herrer Ekspropriationstilhængere opmærksom paa, at Jorden, hvad enten den er god eller daarlig, ikke bliver billigere ved at eksproprieres, den bliver tværtimod kun dyrere. Det er det eneste, de Herrer opnaa ved at ekspropriere, ved at tvinge Ejendommene ud af Besiddernes Hænder. Ved frit Salg staa Køber og Sælger lige overfor hinanden; der er det selve Jordstykket, dets Beliggenhed, Bonitet o. s. v., der bestemmer, hvad der er det naturlige Forhandlingsgrundlag, naar der skal forhandles om Prisen. Men hvor Jorden bliver den ene Part aftvungen, indblandes der adskillige Spørgsmaal, som medføre, at der maa gives mere for Jorden end i det frie Salg. Det gælder privat Jord. Der er ingen Tvivl om, at den bliver dyrere ved Ekspropriation end ved frit Salg.

Men saa den offentlige Jord, al den Jord, der er i Kommuners eller Statens Besiddelse? Den kunde dog ved Ekspro-